

MAREK VAGOVIČ

VLASTNOU HLAVOU

Ako predal Fico krajinu
oligarchom

Prvá kniha
zo zákulisia
Smeru

premedia

premedia

Marek Vagovič
Vlastnou hlavou

MAREK VAGOVIČ

VLASTNOU HLAVOU

**Ako predal Fico krajinu
oligarchom**

BRATISLAVA 2016

Marek Vagovič: Vlastnou hlavou
Ako predal Fico krajinu oligarchom
Prvé vydanie, www.premedia.sk
Copyright © Marek Vagovič, 2016
Cover design and layout © Pergamen
Slovak edition © Premedia Group, s.r.o.
ISBN 978-80-8159-441-0

ÚVOD

Politickú stranu Smer sledujem ako novinár pätnásť rokov. Podrobne som zmapoval financovanie jej prvej kampane v roku 2002, ktoré už vtedy vzbudzovalo vážne pochybnosti. Počas volebnej noci som bol aj v centrále strany, okolo ktorej sa pohybovali rôzne pochybné individúá. Hoci bolo evidentné, že prívlastok „tretia cesta“ je len premyslený marketingový ťah, chýbal presvedčivý dôkaz, že spolok Roberta Fica funguje ako akciová spoločnosť s prvkami organizovanej skupiny.

Komplexný obraz politickej strany ako firmy, z ktorej profitujú hlavne utajení sponzori a ich figúrky v štátnom aparáte, som začal skladať až v roku 2005 – šesť rokov po ustanovujúcom sneme Smeru v Stupave. Vtedy sa mi prvý raz podarilo spojiť vplyvných oligarchov s konkrétnymi tvármi Ficovej strany. Bolo to relatívne jednoduché: stačilo spárovať údaje z obchodného registra so zákulisnými informáciami, ktoré som získal z prostredia konkurenčného HZDS.

Ľudia ako Vladimír Poór, Jozef Brhel, Ivan Kiňo či Ján Gabriel kedysi stáli pri Vladimírovi Mečiarovi. Keď prestal byť ako politik perspektívny, pragmaticky sa presunuli k Robertovi Ficovi. Mladému a dynamickému lídrovi, ktorý mal potenciál vyhrať voľby. Podnikatelia, ktorí založili svoj biznis-model na obchodovaní so štátom, zainvestovali a vyplatilo sa. Po voľbách v roku 2006, keď sa Smer stal prvý raz súčasťou vlády, začal im Fico splácať svoje záväzky aj s úrokmi.

Mecenáši strany, ktorých médiá dodnes označujú slovom „údajní“ (redakcie nechcú riskovať súdne spory, pretože ich mená nenájdete v žiadnej výročnej správe Smeru), vtedy pretlačili svojich ľudí do parlamentu, vlády aj strategických podnikov. Ich firmy začali vo veľkom zarábať na štátnych zákazkách a eurofondoch. Postupne sa presadil aj Juraj Široký

či mecenáši druhej vlny: Miroslav Výboh a Jozef Kopecký. Fico však tvrdil, že financovanie strany je transparentné, pretože to potvrdil audítor.

Lenže mesiac pred voľbami 2010 vybuchla prvá nášlapná mína. Sponzorská zmluva medzi bývalým financmajstrom Smeru Fedorom Flašíkom a podnikateľom Lubomírom Blaškom. Kópia dokumentu z roku 2002, ktorý hovoril o kupovaní miest na kandidátke, uvoľnila ruky aj zakladateľovi Smeru Bohumilovi Hanzelovi. V rozhovore, ktorý som s ním vtedy urobil, veľmi otvorene opísal princípy fungovania akciovej spoločnosti Smer. Jeho svedectvo spôsobilo v strane poriadny rozruch.

Robert Fico viditeľne znervóznel, pretože netušil, čo všetko ešte môže vyjsť najavo. A potom explodovala skutočná bomba. Dva dni pred voľbami sme zverejnili nahrávku, na ktorej predseda Smeru hovorí, ako zháňal peniaze pre stranu „vlastnou hlavou“. Bol to Ficov hlas, no právnici nám odporučili, aby sme sa kryli formulkou „hlas podobný Ficovi“. Hoci nahrávka má len 64 sekúnd, o povahe Smeru a jeho lídra, ktorý je stále najsilnejším slovenským politikom, povedala veľmi veľa.

Vtedy som sa prvý raz začal pohrávať s myšlienkou, že napíšem knihu o politickej strane, ktorá si v koalícii s vplyvnými oligarchami rozparcelovala Slovensko. Nemal som však všetky potrebné informácie. Robert Fico napokon kauzu nahrávka, ktorá by zrejme zlomila väzy každému európskemu premiérovi, prekvapivo ustál. V roku 2016 dokonca Slovensko pod jeho vedením organizovalo predsedníctvo Rady EÚ. Napriek tomu ho bude hlas, ktorý sa mu tak náramne podobá, prenasledovať do konca kariéry.

Fico sa totiž po škandále s financovaním strany nepoučil, naopak. Po voľbách 2012 sa akciová spoločnosť Smer úplne

odtrhla z reťaze. Po dvojročnej pauze, keď vládla pravica na čele s Ivetou Radičovou, si začali oligarchovia vyberať dividendy veľkou lyžicou. Postupne ovládli zdravotníctvo, energetiku, dopravu, obranu či IT sektor. Stavali diaľnice aj futbalové štadióny, čerpali rôzne dotácie. Biznis dokonca začali robiť samotní politici Smeru, ktorí im dovtedy ochotne vychádzali v ústrety.

Robili to bez škrupúl, pretože sa mohli spoľahnúť na kľúčových ľudí vo vedení polície a prokuratúry. Správali sa, akoby boli navždy nedotknuteľní. Predstavitelia zlatej mládeže s veksláckymi spôsobmi, ktorí sa na verejnosti prezentovali ako ctihodní občania. Dlho im išla karta, lebo na Slovensku je „akčný rádius“ väčšiny populácie dvadsať rokov.

Ani Mečiar a jeho partiu privatizérov neodmietli ľudia hneď, vo vysokej politike skončili až po piatich volebných cykloch. Aj Smer začal písať v roku 2016 svoju piatu periódu. V komplikovanej koalícii, no udržal si kľúčové ministerstvo vnútra. Krátko po voľbách však vypukla kauza Bašternák a odvtedy už nie je nič také ako predtým. Príbeh „nášho človeka“, u ktorého býva premiér Fico a obchodovali s ním dvaja jeho ministri, je totiž nečakanou pointou drámy, ktorú odštartoval Fico hlas.

Ladislav Bašternák je na prvý pohľad iný ako oni. Typický zbohatlík, ktorý sa predvádza na rozbitých cestách na luxusnom Bugatti Veyron. Jeho podnikateľský štýl pripomína začiatok 90. rokov, keď dôverčivých ľudí podvádzali pouliční škrupinkári. Pred úradmi žongluje s miliónmi, no keď má zaplatiť pokutu za porušenie dopravných predpisov, vytočí to správne číslo, aby mu policajti dali pokoj. Naši sociálni demokrati nosia značkové obleky a na obdiv vystavujú maximálne hodinky. Biznis robia potichu, cez nastrčené kone a komplikované schémy.

No ich svet je v princípe rovnaký, iba to doteraz šikovne maskovali. Poznajú len tri slová: peniaze, známosti a beztrnosť. Pomáhali si a kryli sa navzájom ako príslušníci mafie. V politike vzývali Jánošíkov odkaz, no v praxi ho aplikovali veľmi svojsky. Brali hlavne strednej triede, aby potom rozdávali bohatým aj sebe. Namiešali tým politický ekrazit, ktorý môže mať fatálne následky pre celú krajinu. O slovo sa už prihlásili extrémisti, takže ak sa nič nezmení, ľudia raz môžu zobrať spravodlivosť do svojich rúk.

HÚŽEVNATÝ LÍDER

PRACANT FICO A DOVOLENKA NA MALTE	12
KOMPROMITUJÚCE FOTKY A ŽENY ROBERTA FICA	15
KONFLIKT V SDĽ A ZALOŽENIE SMERU	19
JE JEDNO, ČI JE MAČKA ČIERNA ALEBO BIELA	22

PRACANT FICO A DOVOLENKA NA MALTE

Robert Fico často zdôrazňuje, že pochádza zo skromných pomerov. Jeho matka pracovala ako predavačka obuvi, otec bol robotníkom na vysokozdvížnom vozíku. „Ja som nevyrastal v prostredí, kde boli rodičia lekári alebo intelektuáli. Vyrastal som v prostredí ľudí, ktorí sa živili vlastnými rukami, chodili ráno do roboty na šiestu hodinu.“¹ Do šiestich rokov žil v obci Hrušovany, potom sa jeho rodina presťahovala do Topolčian. „Keď som si chcel kúpiť rifle, tak som musel ísť v lete napríklad do pivovaru a stál som mesiac pri umývačke fliaš. Alebo som musel mesiac voziť betón na stavbe, kde ma zobrali ako brigádnika.“²

Fico si budoval imidž „pracanta“, ktorý sa bez peňazí a známostí vyšplhal až na vrchol, od začiatku politickej kariéry. „Nepatrilo mi medzi vyvolených ani k privilegovanej vrstve,“ povedal o svojej minulosti pred rokom 1989. A nezabudol pritom oceniť „sociálny rozmer“ bývalého režimu. Fico sa dokonca pochválil, že za komunistov strávil dovolenku na Malte, na ktorú si našetril z prospechového štipendia na právnickej fakulte. „Je pravda, že Robo s nami nechodil ani do Rybárskeho cechu, kde sme jedli raz mesačne ako súčasť životného štýlu,“ povedal mi jeho spolužiak Milan Galanda, keď som ako reportér denníka SME mapoval Ficove študentské roky.³

Galanda, ktorý sa stal po revolúcii poslancom za VPN, však pochyboval, že Fico oddychoval pri mori len vďaka dobrým študijným výsledkom. Malta bola totiž luxus, ktorý si nemohol dovoliť každý. Je síce pravda, že aktívni zväzáci a straníci, ku

1 www.fico2014.sk, *Robert Fico o detstve bez internetu, mobilného telefónu a televízora*

2 Tamtiež

3 Denník SME, 28.11.2009. *Zväzák Fico obdivoval Moskvu*

ktorým patril aj Fico, dostávali rôzne bonusy, vrátane príspevkov na pobyty v zahraničí. No keďže cesta na Maltu bola sva-dobnou cestou, Ficovi s manželkou zrejme pomohli aj rodičia alebo príbuzní. Otec Svetlany Ficovej, v tom čase Svobodovej, bol prominentným sudcom. V roku 1988 sa dokonca stal pod-predsedom Najvyššieho súdu. „Išlo o nomenklatúrny káder, takže to červené pozadie tam bolo veľmi kvalitné,“ spomínal Martin Šrank, ktorý býval s Ficom na internáte⁴. Po revolúcii bol Šrank ústredným tajomníkom KDH.

Aj budúci právnik Fico robil za bývalého režimu všetko preto, aby sa raz dostal medzi elitu. A hoci pochádzal z chu-dobných pomerov, hlavnou motiváciou zrejme neboli peniaze a vyšší životný štandard. V tom čase túžil skôr po vplyve a uznaní. Snaživý Fico zaujal už na gymnáziu v Topolčanoch, kde bol predsedom triedy, angažoval sa v Socialistickom zväze mládeže (SZM). Na prvomájové oslavy si pravidelne obliekal zväzácku rovnošatu. „Vždy sme sa z toho snažili vyvliecť, vy-mýšľali si choroby. Keď sme tam už museli ísť, obliekli sme si roláky. Pre Roberta však bola radosť, keď mohol ísť v kravate a košeli. Vníмали sme ho ako šplhúňa, ktorý sa rád predvá-dzal,“ opísala stredoškolské časy s Ficom jeho spolužiačka Katarína Šípošová.⁵

Podľa nej sa na každom predmete hlásil prvý a vždy mal poruke príklad, čo všetko bolo vyrobené v Sovietskom zväze. „Hovoril, že všetko na svete vyskúmali sovietski vedci. Bolo nám to smiešne, v 80. rokoch už nebol režim taký tvrdý, obja-vovali sa aj opačné názory.“ Oddaný zväzák a priateľ Moskvy učaroval aj triednej učiteľke, ruštinárke Elene Markovej. Bola podobný typ ako Fico, zapájala sa do brigád socialistickej práce. Obyčajný chlapec z Topolčan patril k jej obľúbencom,

⁴ Tamtiež

⁵ Tamtiež

predpovedala mu závratnú kariéru. „Bolo jasné, že je veľmi ctižiadostivý a dokáže ísť za tým, čo si zoberie do hlavy,“ spomínala Šípošová. Na vysokej škole bol Fico aktívny vo fakultnom výbore SZM, počas štúdií práva vstúpil do komunistickej strany. „Bol veľmi ambiciózny a takíto ľudia si prirodzene vybrali červenú cestu,“ povedal Šrank.

Fico bol pre svoj pôvod perspektívny káder. Aj k štúdiu práva pristupoval zodpovednejšie ako väčšina spolužiakov, od začiatku išiel za červeným diplomom. „Myslím, že aj dvojkou z vedeckého komunizmu si išiel opraviť,“ povedal s istou dávkou zveličenia Galanda. Aby sme však neboli k budúce-
mu premiérovi nespravodliví, „šplhúň“ Fico sa od mladosti vyznačoval aj bystrým umom. Podľa jeho bývalého pedagóga Lubomíra Fogaša, s ktorým neskôr pôsobil v SDE, síce nebol „paragrafový znalec, ale mal systémové myslenie“.⁶

Po skončení školy sa Fico zamestnal v Právnickom inštitúte ministerstva spravodlivosti. „Zaoberali sa všetkým možným, vrátane marxistickej teórie práva,“ vysvetľoval Šrank. Podľa Ficovho vtedajšieho kolegu Jána Sváka však v inštitúte pôsobili aj ľudia, ktorí nešli komunistom po ruke. „Robert Fico bol talentovaný vedecký pracovník. Bol zapálený, tvrdo na sebe pracoval.“ Fico chodil pravidelne na stranícke schôdze, ktoré viedla Ida Hanzelová. „No nepamätám sa, že by sa jeho vystúpenia nejako vymykali zo všeobecného rámca,“ povedala Hanzelová, ktorá bola po revolúcii sudkyňou Najvyššieho súdu.⁷

Pred rokom 1989 umožnili nadriadení Ficovi viac ráz vycestovať na Západ. Najskôr bol na spomínanej Malte, potom ho poslali na tri mesiace do Londýna. Fico sa zúčastnil aj na medzinárodnej konferencii v Helsinkách. Vtedajší riaditeľ

⁶ Tamtiež

⁷ Tamtiež

Právnického inštitútu Michal Benčík, s ktorým sa neskôr stretli v SDL, to vysvetľoval prozaicky. Fico bol usilovný, pracovitý a ovládal cudzie jazyky. Lenže to by nestačilo, pretože rovnako kvalitní vedci alebo odborní pracovníci často sedeli doma. Režim ich totiž nepovažoval za spoľahlivých. Ak niekto chodil na Západ opakovane ako Fico, musel byť lojálny a stopercentne preverený. A to aj obávanou Štátnou bezpečnosťou (ŠtB).

KOMPROMITUJÚCE FOTKY A ŽENY ROBERTA FICA

Robert Fico sa pred novembrom 1989 tak intenzívne sústredil na vlastnú kariéru, že si zmenu režimu ani veľmi nevšimol. V revolučných dňoch sa dokonca pripravoval na stáž v USA. „Keď sa pozerám späť, nezisťujem, že v roku 1989 by v mojom živote nastal nejaký zásadný prelom,“ povedal týždenníku Domino fórum. O živote v ideologickom gete hovoril s pochopením. „Do roku 1990 tu bolo množstvo dobrých vecí. Napríklad podpora mladých ľudí, rozličné štipendijné systémy. Netvrdíme, že všetko bolo úplne zlé a že tu bola čierna diera,“ vysvetľoval v rozhovore pre týždenník Slovo.

Ak sa po zmene režimu niekto osvedčil, tak to boli ľudia z bývalej komunistickej strany, tvrdil Fico. „Mali skúsenosti, vedeli, čo je to riadenie štátu.“ Ambiciózny právnik zaujal aj Milana Hanzela, s ktorým sa zoznámil v roku 1992. Hanzel bol vtedy štátnym tajomníkom na ministerstve spravodlivosti, Fico zástupcom riaditeľa Právnického inštitútu. „Prirovnal by som ho k Danielovi Lipšicovi, ktorého som spoznal o niekoľko rokov neskôr. Mladý, šikovný, cieľavedomý,“ povedal Hanzel, ktorý sa neskôr stal generálnym prokurátorom.⁸

8 Časopis .týždeň, ročník 2006, číslo 22. *Úspešný smoliar*

Podľa neho bol však Fico až príliš iniciatívny a horlivý. „Stále prichádzal s rôznymi návrhmi.“ V roku 1992 vstúpil Fico do sveta veľkej politiky. A hneď sa stal poslancom parlamentu za postkomunistickú SDL. „Vždy bol mimoriadne pracovitý, dobre pripravený, všetko mal načítané, vedel kvalifikovane reagovať. Vnímal som ho ako človeka, o ktorého sa možno oprieť,“ vysvetľoval jeho raketový nástup stranícky kolega Milan Ftáčnik.⁹ Hoci Fico bol v politike nováčik, rýchlo strhol pozornosť na seba. Najmä výberom tém, ktoré vedel zrozumiteľne vysvetliť širokému publiku.

Pamätná je hlavne jeho účasť na tzv. noci dlhých nožov z 3. na 4. novembra 1994, keď Mečiarova vláda valcovala demokraciu. Postupne ovládla štátnu správu, prokuratúru, verejnoprávne médiá. Svojich ľudí dosadila do všetkých funkcií, na ktoré mal dosah parlament. „Je po voľbách, zvyknite si,“ odkázal opozícii vtedajší premiér Vladimír Mečiar. No kým opozícia na protest opustila rokovaciu sálu, Fico ako jediný zostal a kritizoval kroky koalície, ktoré viedli k mocenskému ovládnutiu štátu. „Bola to dohoda, aby sme mali dianie pod kontrolou. Robert Fico však do toho šiel dobrovoľne, pretože to vychádzalo z jeho povahy aj túžby byť stále in,“ povedal mi jeden z bývalých politikov SDL.

Bolo len otázkou času, kedy sa ctížiadostivý právnik stane lídrom politickej strany. Ficova šanca však prišla oveľa skôr, ako si zrejme sám predstavoval. V predčasných voľbách v roku 1994 totiž SDL úplne pohorela. V koalícii s tromi ľavicovými stranami získala len málo nad 10 percent, čo bola vtedy hranica, potrebná na vstup do parlamentu. Dva roky predtým pritom dosiahla takmer 15 percent, hoci kandidovala samostatne. Keď Peter Weiss v roku 1996 končil vo funkcii predsedu

⁹ Tamtiež

SDL, za svojho nástupcu označil Roberta Fica. V tom čase mal len 31 rokov.

Korunný princ SDE však verných straníkov, pre ktorých bol favoritom číslo jeden, sklamal. Len pár hodín pred zjazdom, ktorý sa konal v apríli 1996 v Nitre, svoju kandidatúru stiahol. Fico tak urobil v prospech Lubomíra Fogaša. Ostrieľaného mazáka, ktorý mu na začiatku kariéry pomohol etablovať sa v prostredí SDE. Keďže mnohí delegáti zjazdu sa cítili podvedení, lídrom strany sa napokon stal tretí v poradí Jozef Migaš. Na prvý pohľad komická figúrka a stará štruktúra (Migaš učil pred revolúciou na Vysokej škole politickej ÚV KSS v Bratislave), popri ktorej pôsobil aj kedysi agilný zväzák Fico ako sociálny demokrat západného typu.

Dôveru nevzbudzovali ani Migašove kontakty na vedenie Devín banky, ktorá počas Mečiarovej vlády za škandalózných okolností deblokovala ruský dlh. Čo teda viedlo Fica, aby krátko pred zjazdom vycúval bez boja, hoci o jeho víťazstve nikto nepochyboval? Fogaš ani Migaš mu totiž v popularite nemohli konkurovať. Fogaš bol skôr kabinetný typ politika. Takisto s právnickým vzdelaním ako Fico, no s oveľa menšou charizmou. Migaš mal potenciál osloviť jednoduchší typ voliča, ktorý s nostalgiou spomínal na časy, keď o všetkom rozhodovala jedna strana. No vtedy ho ako politika nikto nebral vážne.

Zvnútra SDL prenikli informácie, že Fico rezignoval pre kompromitujúce fotografie, na ktorých je v chúlostivej situácii s jednou straníckou kolegyňou. „Počul som niečo v tomto zmysle. Aj mňa prekvapilo, ako vehementne išiel do tých volieb a potom kandidatúru stiahol,“ komentoval Ficov obrat Milan Hanzel. „Počul som aj túto verziu, ale nemyslím si, že to bol jediný dôvod,“ reagoval Milan Ftáčnik. Aj jeho však Ficov krok nemilo prekvapil. „Bol som sklamaný ako viacerí členovia strany, ktorí mu verili.“

Dohady o pozadí voľby predsedu SDL nerozptýlil ani Fico. V rozhovore pre regionálny týždenník Košicko pripustil, že naňho vyvíjali nátlak. „Je pravda, že boli pokusy ma diskreditovať a vydierať takýmto spôsobom. Pri mojej kandidatúre boli vyvíjané takéto tlaky, ale neboli rozhodujúce pri jej stiahnutí.“ Kto a prečo ho chcel zdiskreditovať, Fico nepovedal. No podobné útoky očakával aj v budúcnosti. „Mám veľa prirodzených protivníkov. Smer sa pokúša vniesť kontrolu do privatizácie, odobral polovicu voličskej základne SDL a snaží sa z politiky vytlačiť Vladimíra Mečiara,“ tvrdil po založení strany Smer.¹⁰

K samotnej existencii fotografií, ktoré ho mali v roku 1996 odstaviť z vnútrostraníckeho boja o post lídra SDL, sa Fico vyjadril len stručne. „Vyrobiť nejakú fotomontáž nie je problém.“ Tento typ obrany si zvolil aj v roku 2010 – po zverejnení nahrávky, že zháňal peniaze pre stranu „vlastnou hlavou“. Fico ju vtedy označil za „absolútny podvrh, ktorý sa dá technicky vyrobiť za tri minúty“. Prečo sa teda v roku 1996 vzdal kandidatúry, keď tvrdil, že žiadnemu tlaku nepodľahol?

„Kandidatúry som sa vzdal z dvoch dôvodov. Prvým bola informácia, že ak sa stanem predsedom strany, budem čeliť silnej opozícii vnútri SDL. Druhým dôvodom bolo, že v prípade môjho víťazstva budú robené ťažkosti s financovaním SDL,“ vysvetľoval Fico.¹¹ Či nádejného predsedu SDL v roku 1996 naozaj niekto vydieral, to sa už zrejme nikdy nedozvieme. Jedna vec sa však nedá prehliadnuť. V tom čase mu na vlastnej povesti záležalo viac ako dnes, keď provokuje verejnosť s mladou, atraktívnou asistentkou po svojom boku.

Fica nevzrušilo ani publikovanie večerných fotografií s Máriou Troškovou v garáži známeho bratislavského hotela DoubleTree

¹⁰ Tlačová agentúra SITA, 27.10.2000. *Žiadne kompromitujúce materiály o mne nie sú, ani neboli*

¹¹ Tamtiež

by Hilton.¹² V minulosti sa na viedenskom letisku objímal s právničkou Zuzanou Kupcovou.¹³ Neskôr sa v aute vášnivo lúčil so svojou podriadenou Janou Halászovou.¹⁴ To, čo by mu zrejme v roku 1996 spôsobilo problémy, časom jednoducho vytesnil. Fico totiž pochopil, že oveľa viac ho môže uškodiť korupcia a papalášizmus. Ani v potláčaní jej prejavov však nešiel príkladom, čo sa mu raz môže vypomstiť podobne ako Mečiarovi.

KONFLIKT V SDL A ZALOŽENIE SMERU

Chvíľu trvalo, kým si Fico po čudných manévroch na zjazde SDL v roku 1996 znovu získal dôveru sklamaných straníkov. Keď mu odpustili, vrhol sa do parlamentnej práce s energiou, ktorú mu už roky závidia aj najväčší politickí rivali. V časoch najtuhšieho mečiarizmu bol Fico jednou z najvýraznejších tvárí SDL. Pre jeho priamočiary slovník ho s obľubou vyhľadávali slovenskí aj zahraniční novinári. A hoci nikdy nezabudol, odkiaľ vyšiel, na rozdiel od nového predsedu SDL Jozefa Migaša zbytočne nedráždil výrokmi typu: „Prišiel čas oprášiť Marxa.“

Problém bol v tom, že v praktickej politike to SDL vždy hrala na dve strany. Za Mečiara bola formálne v opozícii, no slovami aj skutkami často pomáhala koalícii. Keď napríklad hrozilo, že SNS po spore o Slovenskú poisťovňu odíde z vlády, bola to SDL, kto ponúkol HZDS spoluprácu. Ako inak, v mene stability. Nie je náhoda, že jedným z lídrov „samostatnej ľavicovej opozičnej politiky“ bol Robert Fico. Politik s chorobným ťahom po moci, ktorý sníval svoj premiérsky sen. Aj jeho nevyspytateľnosť zrejme spôsobila, že na vrchol vystúpil až v roku 2006.

12 Denník SME, 10.1.2016. *Fico tají, či a za kým bol v hoteli Juraja Širokého*

13 Denník Nový Čas, 9.10.2004. *Robert Fico: Prichytený s milenkou!*

14 Týždenník Plus 7 dní, 27.8.2013. *Vášnivý premiér: Fico sa bozkával v aute so sekretárkou!*